

INGLIZ TILINI O'QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI

Bobonazarov Abror Nodir o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Xorijiy til yo'nalishi 6-22-guruh talabasi

Anotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi tahlil qilinadi. Raqamli vositalar, interaktiv platformalar va onlayn resurslar o'quvchilarning til o'rganish motivatsiyasi, mustaqil fikrlash qobiliyati hamda kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rnini yoritiladi. Shuningdek, maqolada zamonaviy texnologiyalar asosida dars jarayonini tashkil etish metodlari, ularning afzalliklari va yuzaga keladigan muammolar bo'yicha tahlillar keltirilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, ingliz tili ta'limi, onlayn ta'lim, multimedia, interaktiv metodlar.

Аннотация: В статье рассматривается эффективность использования цифровых технологий в процессе преподавания английского языка. Раскрывается роль цифровых инструментов, интерактивных платформ и онлайн-ресурсов в развитии мотивации студентов, их самостоятельности и коммуникативной компетенции. Также анализируются методы организации учебного процесса с использованием современных технологий, их преимущества и возникающие трудности.

Ключевые слова: цифровые технологии, обучение английскому языку, онлайн-обучение, мультимедиа, интерактивные методы.

Annotation: This article examines the effectiveness of using digital technologies in English language teaching. It highlights the role of digital tools, interactive platforms, and online resources in enhancing learners' motivation, autonomy, and communicative competence. The paper also analyzes teaching methods based on modern technologies, their advantages, and the challenges faced during implementation.

Keywords: digital technologies, English language teaching, online education, multimedia, interactive methods.

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida ingliz tilini o'qitish ta'lim tizimining eng muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib, an'anaviy dars usullarini to'ldirmoqda yoki ularning o'rnini bosmoqda. Dunyoning ko'plab mamlakatlarida, jumladan, O'zbekistonda ham, ingliz tilini o'qitishda

raqamli texnologiyalar – onlayn platformalar, interaktiv dasturlar, video va audio materiallardan foydalanish jarayoni keng yo'lga qo'yilmoqda. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ularning tilni o'zlashtirishdagi faol ishtirokini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonida ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Masalan, R. Blake (2016) raqamli o'qitish vositalari o'quvchilarning tilni o'zlashtirish sur'atini tezlashtirishini ta'kidlagan. Shuningdek, J. Warschauer (2018) o'z tadqiqotlarida raqamli kommunikatsiya vositalari (forumlar, chatlar, virtual sinflar) o'quvchilar o'rtasidagi muloqotni kuchaytirishini qayd etadi. O'zbek olimlari orasida ham bu borada bir qancha ishlar olib borilgan. Jumladan, M. Xolmatova (2021) ingliz tilini o'qitishda "Zoom", "Google Classroom" va "Quizlet" kabi platformalarning o'quvchilar motivatsiyasiga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Ushbu maqolada metodologik asos sifatida taqqoslama va kuzatuv usullari tanlandi. Tadqiqotda 50 nafar ingliz tili o'qituvchisi va 100 nafar talaba ishtirok etdi. Ularga raqamli platformalardan foydalanish samaradorligi, darsdagi ishtirok faolligi va o'zlashtirish darajasi bo'yicha so'rovnomalar o'tkazildi.

Natijalar va muhokamalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalarni muntazam qo'llagan guruhdagi talabalar til o'zlashtirishda 30% yuqori natijalarga erishgan. Ular ingliz tilida so'zlashish, tinglab tushunish va yozma nutqda sezilarli rivojlanish ko'rsatgan. Eng samarali vositalar sifatida "Duolingo", "Kahoot", "Padlet" va "Canva" kabi platformalar til o'rganishda interaktiv muhit yaratgani qayd etildi. Shu bilan birga, ayrim muammolar – internet sifati, texnik jihozlarning yetishmasligi va o'qituvchilarning texnologik savodxonlik darajasi pastligi kabi omillar ta'lim samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatgan.

Muhokamalarda aniqlanishicha, raqamli texnologiyalar o'quvchini markazga qo'ygan yondashuvni qo'llab-quvvatlaydi, ularni mustaqil o'rganishga undaydi va individual ta'lim imkoniyatlarini kengaytiradi. Shuningdek, talabalar raqamli darslarni an'anaviy ma'ruzalarga qaraganda yanada qiziqarli va interaktiv deb baholaganlar.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalardan muntazam va maqsadli foydalanish ingliz tili o'rganish jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini oshiradi, ularni mustaqil izlanishga va bilimni amalda qo'llashga yo'naltiradi. Interaktiv platformalar, masalan, Quizizz, Wordwall, va Kahoot, o'quvchilarni o'zaro raqobat va hamkorlik asosida o'qishga jalb etadi, bu esa darsdagi motivatsiya darajasini sezilarli oshiradi. Shuningdek, talabalar raqamli muhitda o'z xatolarini tezda ko'rish va tahlil qilish imkoniga ega bo'lishadi, bu esa o'z-o'zini baholash ko'nikmasini rivojlantiradi.

Empirik kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, raqamli darslar o'tkazilgan guruhlarda talabalar so'z boyligini 25–35 foizga kengaytirgan, tinglab tushunish testlarida esa o'rtacha 20 foiz yuqori natijalarga erishgan. Onlayn muhitdagi mashg'ulotlar o'quvchilarning eshitish, ko'rish va kinestetik uslubdagi o'rganish ehtiyojlarini birgalikda qondiradi, bu esa o'zlashtirishni yanada mustahkamlaydi. Muhokama jarayonida aniqlanishicha, raqamli vositalar yordamida o'qitilgan talabalar an'anaviy metod bilan o'qitilganlarga nisbatan ko'proq ishonch, muloqot faolligi va tilni kundalik hayotda qo'llashga tayyorlik ko'rsatgan. Shu bilan birga, o'qituvchilarning 68 foizi raqamli darslarni tayyorlash ko'proq vaqt talab etishini, ammo o'quvchilar natijasi va qiziqishining oshishi bu mehnatni oqlashini qayd etgan. Yana bir muhim jihat shuki, raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarning individual yondashuv asosida o'rganish imkoniyatlari kengayadi, har bir o'quvchi o'z tezligida ishlash imkoniga ega bo'ladi. Tadqiqotda qatnashgan talabalar raqamli o'qitish jarayoni ularning talaffuz, grammatik aniqlik va so'zlashuvdagi ishonchini kuchaytirganini bildirgan. Natijalardan kelib chiqib aytish mumkinki, raqamli texnologiyalar ingliz tili ta'limida o'quvchini faol subyekt sifatida shakllantiradi, o'qituvchi esa yo'naltiruvchi va motivatsion rahbar rolini bajaradi. Shu bois, ta'lim tizimida raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish va texnologik infratuzilmani mustahkamlash o'qitish sifatini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi.

Xulosa

Raqamli texnologiyalar ingliz tilini o'qitish jarayonini samarali, innovatsion va talabalar uchun qiziqarli shaklga keltiradi. Ular o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshiradi, ijodiy fikrlash va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiradi. Shu bilan birga, texnologiyalardan foydalanishda o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish, texnik bazani mustahkamlash va o'quv jarayonini tizimli rejalashtirish zarur. Kelajakda ingliz tili ta'limida sun'iy intellekt, virtual reallik va adaptiv o'qitish tizimlarining keng joriy etilishi bu sohada yangi imkoniyatlar yaratadi.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarni qo'llash o'quv jarayonining sifat va samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biridir. Raqamli vositalar ta'lim jarayonini interaktiv, moslashuvchan va o'quvchiga yo'naltirilgan shaklga keltiradi. Ular orqali o'quvchilar mustaqil fikrlash, muloqot qilish, va bilimni amaliy qo'llash ko'nikmalarini tezroq rivojlantiradi. Tadqiqot natijalari asosida aytish mumkinki, raqamli ta'lim platformalari o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro aloqani mustahkamlaydi, shuningdek, o'quvchilarning motivatsiyasi va ishtirok faolligini oshiradi. Raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilar uchun vizual, audio va interaktiv materiallar yaratilishi ularning qiziqishini saqlab turadi va o'rganish jarayonini shaxsiylashtirish imkonini beradi. Biroq bu jarayonning muvaffaqiyati o'qituvchining texnologik savodxonlik darajasi va darsni metodik jihatdan to'g'ri loyihalashiga ham

bog'liq. Shu sababli, ingliz tili o'qituvchilarini raqamli kompetensiyalar bo'yicha muntazam o'qitish va ularni zamonaviy raqamli vositalar bilan ta'minlash zarur. Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar nafaqat ingliz tilini o'qitish sifatini yaxshilaydi, balki o'quvchilarning global raqamli dunyoda raqobatbardosh bo'lishi uchun zarur bo'lgan kommunikativ, axborot va ijodiy ko'nikmalarini ham shakllantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Blake, R. (2016). Technology and the Future of Language Teaching. Cambridge University Press.
2. Warschauer, M. (2018). Learning in the Cloud: Digital Education in Language Classrooms. Routledge.
3. Xolmatova, M. (2021). "Ingliz tilini o'qitishda onlayn platformalarning o'rni." Ta'lim va innovatsiyalar jurnali, №3, 45–50-betlar.
4. Baxromova, Z. (2022). "Raqamli texnologiyalarning xorijiy til o'qitishdagi o'rni." Oliy ta'lim muammolari jurnali, №2, 68–74-betlar.
5. UNESCO (2020). ICT in Education: A Review of Global Trends and Policies. Paris: UNESCO Publishing.